

**АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...
ИЗДАВАЧКА КУЌА САКАМ КНИГИ**

www.sakamknigi.mk

На светот има толку многу книги, а толку малку време...

Строго избрани одлични наслови за сите кои сакаат книги со уникатни приказни достојни за нивното време...

Наслов на оригиналот

Winter garden

© Kristin Hannah, 2009

Copyright © за македонското издание

Издавачка куќа Сакам книги, 2017

Издавач Издавачка куќа Сакам Книги

Преведувач Паулина Јамакова

Лектор Марија Иванова

Главен уредник Ивана Спасев

Компјутерска обработка Диме Спасев

Дизајн на корица Диме Спасев

Печатење Графостил - Скопје, 2017

Тираж 1000 примероци

Сите права за книгата се задржани. Ниту еден дел од ова издание не смее да биде препечатуван, копиран или објавуван во која било форма или на кој било начин во електронските или печатените медиуми, без согласност од издавачот.

Ленинградска зима

Кристин Хана

АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...

На мојој сојруз, Бенџамин, како и секогаш;
на мајка ми – њосакувам да слушнев њовеке од њвоиџе
живојни њриказни коџа имав можносџ;
на њајко ми и Деби – благодарам за њајџувањето на
мојој живој и сџомениџе шџо ќе џраај ушџе џдолго;
и на мојој сакан Такер – се џордеам со џебе.
Твојата аванџура шџојџуку џочнува.

Не, не е моја: ш̄уѓа е ранава. Никогаши не би ус̄еала
да ја носам. За̄шоа зема̄ ѓо̄ ш̄оа ш̄ио се случило, скриј
ѓо, зако̄иј ѓо во црнатӣа земја. Исклучи ѓи свейла̄иа...
нека е ноќ.

АНА АКМАТОВА

Тролој

1972

На бреговите на моќната река Колумбија, за време на оваа ледена сезона кога секој здив станува видлив, овоштарникот наречен Бјеле ноци беше тивок. Заспани јаболкници се нижеа во далечината, цврстите корени зариени длабоко во студената, плодна почва. Како што температурата паѓаше и бојата бледнееше од земјата и небото, избелениот пејзаж предизвикуваше зимско сле-пило; денот не се разликуваше од оној што следуваше. Сè беше замрзнато, кршливо.

Тишината никаде не беше понагласена од куќата на Мередит Витсон. На дванаесет години, веќе ги имаше откриено празните места што се простираа меѓу луѓето. Копнееше нејзиното семејство да биде како оние што ги гледаше на телевизија, каде сè беше совршено и сите се согласуваа. Никој, дури ни нејзиниот сакан татко, не можеше да сфати колку осамено се чувствувааше меѓу овие четири зида, колку невидливо.

Но утревечер, сето тоа ќе се смени.

Имаше смислено брилијантен план. Имаше напишано претстава врз основа на една од бајките што мајка им им ги раскажуваше и планираше да ја одигра на годишната божиќна забава. Токму такво нешто би се случило во некоја епизода од серијата *Семејството Партриц*.

„Зошто јас не сум ѕвездата?“ цимолеше Нина. Нај-малку десет пати ѝ го имаше поставено тоа прашање на сестра си откако Мередит го заврши сценариото.

Мередит се сврте во столчето и ја погледна својата деветгодишна сестричка, која клечеше на дрвениот под во нивната соба, цртајќи зелен дворец на стариот чаршав.

Мередит ја гризна долната усна, обидувајќи се да не се намурти. Дворецот беше размачкан; воопшто не беше убав. „Мораме ли повторно да зборуваме за ова, Нина?“

„Ама зошто не можам јас да бидам селанката што ќе се омажи со принцот?“

„Знаеш зошто. Џеф го игра принцот, а тој има тринаесет години. Ќе изгледаш глупаво покрај него“.

Нина ја стави четката во празната чаша и седна на петиците. Со кратката црна кожа, светлозелените очи и бледата кожа, изгледаше како мала самовила. „Може да бидам селанката идната година?“

„Сигурно“. Мередит се насмевна. Ѐ се допаѓаше идејата дека можеби создава семејна традиција. Сите нејзини пријатели имаа традиции, ама не и Витсонови; тие отсекогаш биле поразлични. Немаа роднини кои им доаѓаа на гости за празниците, немаа мисирка за Денот на благодарноста, ниту шунка за Велигден, ниту вообичаени молитви. Да му се плукнам, не беа ни сигурни колку години имаше нивната мајка.

Тоа беше зашто мајка им беше Русинка и сама во земјава. Или барем така велеше татко им. Мајка им не зборуваше многу за себе.

Тропањето на вратата ја изненади Мередит. Го крена погледот токму кога Џеф Купер и нејзиниот татко влегоа во собата.

Мередит се почувствува како оние големите балони кои полека се полнат со воздух, оформувајќи се со секој здив, а во овој случај здивот беше Џефри Купер. Тие беа другари од четврто одделение, но во последно време беше поинаку кога беше во негова близина. Возбудливо. Понекогаш, кога ќе ја погледнеше, едвај можеше да дише. „Точно навреме си за пробата“.

Тој ѝ упати една од неговите неодоливи насмевки. „Само не им кажувај на Цои и на момците. Ќе ми јадат трици за ова“.

„Во врска со пробата“, рече татко ѝ, истапувајќи напред. Сè уште беше облечен во алиштата за на работа, кафено одело со портокалови шевови. За чудо, немаше насмевка зад неговите бујни црни мустаќи или во неговите очи. Ми го подаде сценариото. „Ова е претставата што ќе ја играте?“

Мередит стана од столчето. „Мислиш дека ќе ѝ се допадне?“

Нина стана. Нејзиното срцевидно лице беше несвојствено сериозно. „Ќе ѝ се допадне ли?“

Тројцата се погледнуваа преку зелениот дворец и костумите распослани на креветот. Вистината што ја раскажуваа нивните погледи беше дека Ања Витсон беше студена жена; топлината што ја имаше беше насочена само кон нејзиниот сопруг. Многу мал дел стигнуваше до нејзините ќерки. Кога беа помали, татко им се обидуваше да се преправа дека е поинаку, да го пренасочи нивното внимание како магионичар, хипнотизирајќи ги со светлината на неговата љубов, но како и со сите илузии, вистината на крајот се откри.

Па така сите знаеја што прашуваше Мередит.

„Не знам, Меричка“, рече тато, посегнувајќи во џебот по цигара. „Приказните на мајка ви...“

„Обожавам кога ни ги раскажува“, рече Мередит.

„Само тогаш таа навистина ни зборувам нам“, додаде Нина.

Татко им ја запали цигарата и зјапаше во нив низ сивиот чад, со подзамижани очи. „Да“, рече, издишувајќи. „Само што...“

Мередит тргна кон него, внимавајќи да не згазне на сликата. Го разбра неговото двоумење; никој од нив не знаеше точно што би ја изнервирало мама, но овој пат Мередит беше сигурна дека го имаше одговорот. Ако постои една работа што нејзината мајка ја сакаше, тоа беше оваа бајка за будалестата селанка што се осудила да

се заљуби во принцот. „Ќе трае само десет минути, тато. Измерив. На сите ќе им се допадне“.

„Добро, тогаш“, рече тој конечно.

Таа почувствува наплив на гордост и надеж. Конечно еднаш нема да ја помине забавата во некој темен кош од дневната соба читајќи, или во кујната миејќи садови. Наместо тоа, таа ќе биде во центарот на вниманието на мајка ѝ. Оваа претстава ќе биде доказ дека Мередит го слушала секој скапоцен збор што мајка ѝ го изговорила, дури и оние кои ги изговорила тивко, во темница, пред спиење.

Следниот час, Мередит го помина насочувајќи ги нејзините глумци, иако само на Џеф му требаше помош. Таа и Нина со години ја имаа слушано бајката.

Подоцна, кога пробата заврши и сите се разотидоа, Мередит продолжи да работи. Направи знак на кој напиша САМО ВЕЧЕРВА: ПРЕТСТАВА ЗА ПРАЗНИКОТ и ги наведе нивните имиња. Го потсреди чаршавот со дворецот (иако беше невозможно целосно да го среди; Нина секогаш излегуваше надвор од линиите), а потоа го намести во дневната соба. Кога сцената беше подготвена, таа ги нанижа монистата на фустанот од тул што требаше да го носи на крајот. Беше речиси два по полноќ кога си легна во кревет, а дури и тогаш беше превозбудена па ѝ беше потребно долго време за да заспие.

Следниот ден минуваше полека, но конечно, во шест часот, гостите почнаа да доаѓаат. Не беше тоа голема толпа, само вообичаените луѓе: мажи и жени кои работеа во овоштарникот и нивните семејства, неколку соседи и единствената жива роднина на татко им, сестра му, Дора.

Мередит седеше на врвот од скалите, зјапајќи во влезот долу. Не можеше да се воздржи да не тропка со ногата по скалата, прашувајќи се кога да го направи чекорот.

Токму кога сакаше да стане, слушна свечкање.

О, не. Скокна на нозе и истрча надолу по скалите, но беше предоцна.

Нина беше во кујната, тропаше со метална лажица по тенџерето и викаше, „Време е за забава!“ Никој не знаеше како да го украде вниманието како Нина.

Се слушна тивка смеа додека гостите се упатуваа од кујната во дневната соба, каде сликата од дворецот висеше од телевизорот поставен покрај големиот камин. Од десна страна имаше голема елка, украсена со светилки и украси што Нина и Мередит ги имаа направено во текот на годините. Пред сликата се наоѓаше нивната „сцена“: мал дрвен мост што беше поставен на дрвениот под и една улична ламба направена од картон, со џебна светилка залепена на врвот.

Мередит ги придуши светлата во собата, ја вклучи џебната светилка и потоа се скри зад обоениот чаршав. Нина и Џеф веќе беа таму, облечени во костумите.

Имаше многу малку приватност одзади. Ако се навалеше на страна можеше да види некои од гостите, и тие можеа да ја видат неа, но сепак се чувствуваше одделено. Кога собата се стиши, Мередит вдиша длабоко и почна со раскажувањето што макотрпно го смислуваше: „Нејзиното име е Вера и таа е сиромашна селанка, никој и ништо. Живее во магичното царство наречено Снежно кралство, но нејзиниот сакан свет умира. Зло ја населило земјата, движејќи се по калдрмисаните улици во црни кочи испратени од мрачниот, злобен витез кој сака сè да уништи“.

Мередит влезе на сцената, внимавајќи да не се сопне од долгиот фустан. Погледна кон гостите и ја виде мајка ѝ на крајот од собата, сама и покрај сите овие луѓе, нејзиното убаво лице замаглено од димот од цигари. За првпат, таа гледаше директно во Мередит.

„Дојди, сестро“, рече Мередит гласно, одејќи кон уличната ламба. „Нема да дозволиме овој студ да не запре“.

Нина истапи од зад завесата. Облечена во бедна ноќница со шамија што ѝ ја покриваше косата, таа ги стисна рацете и погледна во Мередит. „Мислиш ли дека е Црниот витез?“ извика, поттикнувајќи смеа

кај публиката. „Дали неговата магија прави да е олку студено?“

„Не. Не. Мене ми е студено поради загубата на нашиот татко. Кога ли ќе се врати?“ Мередит ја стави дланката на чело и драматично воздивна. „Кочиите се насекаде овие денови. Црниот витез станува посилен... луѓето се претвораат во чад пред нашите очи...“

„Погледни“, рече Нина, покажувајќи кон нацртаниот дворец. „Тоа е принцот...“ Успеа да звучи сериозно.

Џеф излезе на малата сцена. Во синото спортско палто и фармерки, со евтината златна круна на неговата руса коса, изгледаше толку убаво што Мередит за момент не можеше да се сети на нејзините зборови. Знаеше дека беше засрамен – очигледно беше од црвенилото на образите – но тој сепак беше овде, докажувајќи колку добар другар ѝ беше. И тој ѝ се насмевнуваше како таа навистина да беше принцеза.

Џеф подаде две свилени рози. „Имам две рози за тебе“, ѝ рече на Мередит со растреперен глас.

Го допре по раката, но пред да успее да го изговори својот дел, се слушна гласно кршење.

Мередит се сврте, ја виде мајка ѝ како стои во средина на толпата, вкочанета, со бледо лице и сјајни сини очи. Крв ѝ капеше од дланката. Ја имаше скршено чашата со коктел и дури оттука Мередит можеше да види парче стакло како стрчи од раката на мајка ѝ.

„Доволно“, рече остро мајка ѝ. „Ова не е баш забава за гости“.

Гостите не знаеја што да прават; некои станаа, некои останаа да седат. Собата се стиши.

Татко им ѝ пријде на мајка им. Ја стави раката околу неа и ја припи до себе. Или барем се обиде; таа не се помрдна, дури ни за него.

„Воопшто не требаше да ви ги раскажам овие глупави бајки“, рече мама, нејзиниот руски акцент остар од лутината. „Заборавив колку романтични и празноглави можат да бидат девојчињата“.

Мередит беше толку понижена што не можеше да се помрдне.

Го виде татко ѝ како ја води мајка ѝ во кујна, каде веројатно веднаш ја однел до мијалникот и почнал да ѝ ја чисти раката. Гостите си заминаа како ова да беше Титаник, па брзаа кон чамците за спасување што се наоѓаа пред влезната врата.

Само Џеф погледна во Мередит и таа можеше да види колку беше засрамен за неа. Тргна кон неа, сè уште држејќи ги двете рози. „Мередит...“

Таа помина покрај него и истрча од собата. На крајот од ходникот, во темниот ќош, застапа и остана да стои таму, тешко дишејќи, додека очите ја печеа од солзите. Можеше да го слушне гласот на татко ѝ што доаѓаше од кујната; како се обидувааше да ја утеши неговата лута жена. По една минута, се затвори влезната врата и таа знаеше дека Џеф си замина дома.

„Што направи?“ Нина ја праша тивко, доаѓајќи зад неа.

„Којзнае?“ рече Мередит, бришејќи ги очите. „Кучка е“.

„Тоа е лош збор“.

Мередит го слушна треперењето во гласот на Нина и знаеше колку силно се обидувааше нејзината сестра да не заплаче. Посегна и ја фати за рака.

„Што треба да направиме? Да одиме да се извиниме?“

Мередит не можеше да не помисли на последниот пат кога ја разлуту мајка ѝ и ѝ кажа дека ѝ е жал. „Нема да ѝ биде гајле. Верувај ми“.

„Е па тогаш што да правиме?“

Мередит се обиде да се чувствува исто толку зрело како што се чувствувааше утрото, но нејзината самоверба ја снема. Знаеше што ќе се случи: тато ќе ја смири мама, а потоа ќе се качи во нивната соба, ќе ги насмее и ќе ги земе во неговата голема, силна прегратка и ќе им каже дека мама навистина ги сака. Кога конечно ќе заврши со шегите и приказните, Мередит очајно ќе сака

да му верува. Повторно. „Знам што ќе направам“, рече, одејќи по ходникот кон кујната, сè додека не ја виде мама – само нејзиниот нежен црн фустан од сомот, бледата рака и нејзината бела, бела коса. „Никогаш повеќе нема да слушнам ниедна од нејзините глупави бајки“.

Не знаеме како да се збогјуваме: ӣродолжуваме да
ше̄таме, рамо до рамо. Сонце̄то зао̄га; ти си на̄тажен,
а јас сум ӣвоја̄та сенка.

АНА АКМАТОВА, ОД ПОЕМИ ОД АКМАТОВА.

*Еден**2000*

Значи вака ли изгледа да имаш четириесет години? Навистина? Изминатава година Мередит премина од госпоѓица во госпоѓа. Туку-така, без транзиција. Што е полошо, кожата почна да ја губи нејзината еластичност. Имаше малечки набори онаму каде што порано беше мазна. Вратот ѝ беше поголем, тука немаше место за сомнеж. Косата сè уште ѝ немаше побелено; тоа беше единствената светла точка. Нејзината костенлива коса, потстрижана до раменици, сè уште беше густа и сјајна. Но, очите ја издаваа. Изгледаше уморно. И тоа не само во шест часот наутро.

Се тргна од пред огледалото и облече црни шорцеви и црна маичка со долги ракави. Собирајќи ја косата во обично коњско опавче, излезе од бањата и влезе во затемнетата спална соба каде тивките звуци од 'рчењето на нејзиниот сопруг правеа да посака да се врати во кревет. Порано, ќе го стореше токму тоа, ќе се припиеше до него.

Излегувајќи од собата, ја затвори вратата и се упати по ходникот кон скалите.

На слабата светлина од старите ноќни светилки, ги помина спалните соби на нејзините деца. Не дека уште беа деца. Џилијан веќе имаше деветнаесет години, беше

втора година на УКЛА и сонуваше да стане докторка, и Меди – малечката на Мередит – имаше осумнаесет години и беше прва година на Универзитетот Вандербилт. Без нив, оваа куќа – и животот на Мередит – беа поспрзни и потивки одошто очекуваше. Речиси дваесет години, таа се имаше посветено да биде онаква мајка каква што таа немаше и ѝ успеа. Таа и нејзините ќерки беа најдобри другарки. Нивното отсуство правеше да се чувствува осамено, по малку бесцелно. Знаеше дека тоа е глупаво. Не е дека немаше што да прави. Едноставно ѝ недостигаа девојчињата, тоа е сè.

Продолжи да оди. Во последно време тоа се покажуваше како најдобриот начин за справување со работите.

Долу, запре во дневната соба колку за да ги вклучи божиќните сијалички. Во ходникот, кучињата почнаа да скокаат по неа, да цивкаат и да мавтаат со опашките.

„Лук, Леа, не скокајте“, ги искара хаските, чешкајќи ги по ушите додека ги водеше кон задната врата. Студен воздух навлезе кога ја отвори. Повторно паднал снег минатата ноќ и иако сè уште беше темно тоа декемвриско утро, можеше да ги види полињата и патот. Здивот ѝ се претвораше во пареа.

Беше 6.10 часот кога сите излегоа надвор и небото се имаше претворено во виолетово-сива боја.

Токму на време.

Мередит трчаше полека на почетокот, привикнувајќи се на студот. Како и секое утро, трчаше по песочниот пат што водеше од нејзината куќа, покрај куќата на нејзините родители и до тесниот пат што завршуваше на ридот. Оттаму, трчаше по теренот за голф до дома. Точно шест и пол километри. Тоа беше рутина што ретко ја пропушташе; всушност, немаше баш голем избор. Сè на Мередит беше големо. Беше висока, со широки раменици, раскошни колкови и големи стапала. Дури и цртите на лицето ѝ изгледаа преголеми за нејзиното бледо, овално лице – имаше голема уста како Џулија Робертс, огромни кафени очи, густе веѓи и густа коса. Единствено постојаното вежбање, правилната исхрана,

добрите производи за коса и чупалката за веѓи ѝ овозможуваа да изгледа добро.

Кога сврте по патот, сонцето што изгреваше ги осветли планините, боејќи ги снежните врвови виолетово и розово.

На двете страни од неа, илјадници голи, високи јаболкници сиркаа низ снегот како кафени конци на бела ткаенина. Плодната земја му припаѓаше на нејзиното семејство веќе педесет години и таму, во самиот центар, исправен и горд се наоѓаше нивниот дом во кој таа порасна. Бјеле ночи. Дури и на слабата светлина изгледаше неверојатно неумесно и претенциозно.

Мередит продолжи да трча по ридот, сè побрзо, додека едвај можеше да дише.

Запре на нејзиниот трем додека долината се полнеше со златна светлина. Ги нахрани кучињата и побрза нагоре по скалите. Влезе во бањата токму кога Џеф излегуваше. Носејќи само пешкир околу половината, со русата коса сè уште мокра, се сврте на страна за да ја пропушти и таа го направи истото. Ниеден од нив не прозборе.

Во 7.20 таа си ја сушеше косата, а во 7.30 – точно на време – беше облечена за на работа во црни фармерки и зелена блуза. Малку моливче за очи, малку руменило и маскара, еден слој кармин и беше подготвена.

Долу, го најде Џеф на кујнската маса, како седи на неговото вообичаено место, читајќи го *The New York Times*. Кучињата спиеја покрај неговите нозе.

Отиде до кафематот и си сипа шолја кафе. „Сакаш уште?“

„Доволно ми е“, одговори тој, без да го крене погледот.

Мередит си стави млеко од соја во кафето и гледаше како ја менува бојата. Сфати дека таа и Џеф во последно време разговараа строго официјално, како странци – или како разочарани партнери – и тоа само за работата или за децата. Се обиде да се сети кога за последен пат водеа љубов, но не можеше.

Можеби тоа беше нормално. Сигурно беше. Кога си во брак колку што беа тие, сигурно мора да има и тивки моменти. Сепак, понекогаш ја растажуваше кога ќе се сетеше колку страсни беа порано. Таа имаше четиринаесет години на нивниот прв состанок (беа да го гледаат Young Frankenstein; сè уште им беше еден од омилените филмови) и искрено, тоа беше последниот пат таа да погледне во друго машко. Беше чудно кога помисли на тоа сега; не се сметаше себеси за романтична жена, но се имаше заљубено практично на прв поглед. Тој беше дел од неа откако помнеше за себе.

Се имаа венчано рано – всушност, прерано – и таа го следеше на факултет во Сиетл, работејќи навечер и за викенд во зачадени барови за да ја плати школарината. Беше среќна во нивниот мал стан во универзитетскиот округ. Потоа, кога беа во последната година од школувањето, таа остана бремена. Беше преплашена на почетокот. Се плашеше дека ќе биде како мајка ѝ и дека нема да биде добар родител. Но откри, на нејзиното длабоко олеснување, дека беше целосна спротивност на нејзината мајка. Можеби младоста ѝ помогна во тоа. Господ знае дека мајка ѝ не била млада кога Мередит се родила.

Џеф одмавна со главата. Беше кратко движење, дури едвај и се помрдна, но таа го забележа. Секогаш беше наштимана според него, но во последно време нивните заеднички разочарувања како да испуштаа звук, пискаво свирење што само таа можеше да го слушне.

„Што?“ рече таа.

„Ништо“.

„Не одмавна со главата за ништо. Што е работата?“

„Штотуку те прашав нешто“.

„Не те слушнав. Прашај ме пак“.

„Не е важно“.

„Добро“. Го зеде кафето и отиде кон трпезаријата.

Стотици пати поминуваше оттаму, но баш сега, кога помина под старомодниот лустер и бескорисната украсна имела, нејзиниот видик се смени.

Се виде себеси од далеку: четириесетгодишна жена, со шолја кафе во рацете, две празни столчиња на масата и сопруг којшто сè уште беше тука, и за делче од секундата се запраша каков друг живот таа жена можела да проживее. Што ако не се вратела дома за да го води овоштарникот и да ги расте децата? Што ако не се омажела толку млада? Каква жена ќе била тогаш?

И потоа сè исчезна како меур од сапуница и се врати онаму каде што припаѓаше.

„Ќе се вратиш дома за вечера?“

„Зарем не сум секогаш дома за вечера?“

„Во седум“, рече таа.

„Секако“, рече тој, вртејќи ја страницата. „Ајде да одредиме и саат“.

* * *

Во осум часот Мередит веќе беше во канцеларија. Како и обично, таа беше првата што пристигна, па шеташе низ вториот кат на складиштето и ги палеше светлата. Помина покрај канцеларијата на татко ѝ – сега веќе празна – застанувајќи само колку да погледне кон плакетите на неговата врата. Тринаесет пати беше прогласуван за Одгледувач на годината и конкурентите сè уште редовно бараа негов совет. Не беше важно што само повремено доаѓаше во канцеларијата или што беше делумно пензиониран веќе десет години. Тој сè уште беше лицето на овоштарникот Бјеле ноци, човекот што почна да ги одгледува Златниот делишес во раните шесетти, Грени смит во седумдесеттите и Бребурн и Фуџи во осумдесеттите. Неговиот дизајн за складирање на студено предизвика вистинска револуција во бизнисот и им овозможи да ги извезуваат најдобрите јаболка на светските пазари.

Се разбира, и таа имаше свој удел во растот и успехот на компанијата. Под нејзино раководство, складиштето за складирање на студено беше проширено и голем дел од нивниот бизнис сега го складираше овошјето на другите одгледувачи. Ја претвори попатната тезга за продавање

јаболка во продавница за сувенири и подароци што нудеше стотици рачно изработени предмети, специјални прехранбени производи и сувенири од Бјеле ноци. За време на празниците кога купишта возови полни туристи пристигнуваа во Левенворт за светски познатата церемонија за вклучување на божиќните светилки, повеќе од половина си го наоѓаа патот до продавницата за сувенири.

Првото нешто што го направи беше да ѝ се јави на помалата ќерка. Беше малку по десет часот во Тенеси.

На крајот, спушти чувствувајќи се подобро. Следните три часа, се фрли на работа. Одново го читаше најновиот извештај за бербата кога засвоне интерфонот.

„Мередит? Татко ти е на линија еден“.

„Фала, Дејзи“. Се јави. „Здраво, тато“.

„Јас и мајка ти се прашувавме дали можеш да дојдеш на ручек кај нас“.

„Преплавена сум со работа, тато...“

„Те молам?“

Мередит никогаш не можела да го одбие татко ѝ. „Добро. Ама морам да се вратам до еден“.

„Одлично“, рече тој, а таа можеше да ја слушне насмевката во неговиот глас.

Спушти и се врати на работа. Во последно време, со зголеменото производство, а намалената побарувачка и трошоците за извоз и транспорт кои беа до небо, често ги поминуваше деновите гаснејќи еден пожар по друг и денес не беше поинаку. До пладне, мала главоболка почнуваше да ѝ се вгнездува во тилот. Сепак, им се насмевна на вработените кога излезе од канцеларијата и се движеше низ студеното складиште.

За помалку од десет минути, запре пред гаражата на нејзините родители.

Куќата изгледаше како од руска бајка, со верандата во вид на купола и сложениот дрворез, особено во овој период од годината кога настрешниците и оградите светкаа со божиќни сијалички. Покривот од кован бакар

го имаше изгубено својот сјај поради сивото зимско време, но во сончеви денови светеше како течно злато. Окружена со високи, елегантни тополи на малата висина со поглед кон долината оваа куќа беше толку позната што туристите често застануваа да ја фотографираат.

Се разбира дека само мајка ѝ можеше да изгради нешто толку апсурдно несоодветно. Руска дача, или викендица, во Западен Вашингтон. Дури и името на куќата беше апсурдно. Бјеле ноци.

Жити Белите ноќи. Ноќите овде беа црни како свеж асфалт.

Не дека мама се грижеше што ја опкружуваше. Едноставно го добиваше она што ќе го посакаше. Што и да посакаше Ања Витсон, нејзиниот сопруг ѝ го даваше, а таа очигледно сакала бајковиден замок и овоштарник со неизговорливо руско име.

Мередит тропна и влезе внатре. Кујната беше празна; големо тенџере чорба крчкаше на шпоретот.

Во дневната соба, светлината влегуваше низ прозорците од високиот заоблен ѕид од северниот дел на собата – познатата кула на Бјеле ноци. Дрвениот под сјаеше од златниот пчелин восок што мајка ѝ инсистираше да се користи иако го претвораше подот во лизгалиште ако човек се осудеше да се прошета по чорапи. Огромен камен камин доминираше на централниот ѕид; околу него имаше прекрасно тапацирани антички софи и фотелји. Над каминот висеше слика од руска тројка – романтична кочија влечена од три коњи низ полиња покриени со снег. Чист *Доктор Живаго*. Од лево имаше неколку слики од руски цркви, а под нив се наоѓаше „Светото коше“ на мајка ѝ каде на една маса беа наредени неколку антички икони и свеќа што гореше непрестајно.

Го најде татко ѝ покрај големата украсена елка, во неговото омилено место. Лежеше испружен на перниците од мохер во боја на вино на каучот и читаше. Неговата коса, она што имаше останато од неа на

неговите осумдесет и пет години, му стрчеше од розовиот скалп во бели прамени. Многуге децении изложување на сонце му ја имаа збрчкано и попрскано со дамки неговата кожа и имаше тажен израз на лицето дури и кога се насмевнуваше. Но сите го сакаа Еван Витсон. Беше невозможно да не го сакаш.

Кога таа влезе, неговото лице се озари. Ѐ ја стисна раката цврсто, а потоа ја пушти. „На мајка ти ќе ѝ биде мило што ќе те види“.

Мередит се насмевна. Тоа беше игра што ја играа со години. Тато се преправаше дека мајка ѝ ја сакаше Мередит и Мередит се преправаше дека му верува. „Супер. Горе ли е?“

„Не можев да ја тргнам од градината цело утро“.

Мередит не се изненади. „Ќе ја викнам“.

Го остави татко ѝ во дневната соба и низ кујната отиде во трпезаријата. Низ француските врати, виде пространство земја покриена со снег и хектари и хектари голи јаболкници во далечината. Пред куќата, под замрзнатите гранки на педесетгодишната магнолија се наоѓаше правоаголна градина оградена со ковано железо. Украшената порта беше испреплетена со кафена винова лоза; на лето, портата изобилува со зелени ливчиња и бели цветови. Сега светкаше од мразот.

Итаму беше таа: нејзината осумдесет и кусургодишна мајка, стуткана под неколку ќебиња, седната на црната клупа во нејзината таканаречена зимска градина. Почнуваше да паѓа снег; малечки снегулки ја заматуваа глетката и ја претвораа во импресионистичка слика каде ништо не изгledаше доволно цврсто на допир. Средените грмушки и малата фонтана беа прекриени со снег, давајќи ѝ чуден, вонземен изглед на градината. Не беше никакво изненадување што мајка ѝ седеше во средиштето на сето тоа, неподвижна, со рацете скрстени во skutот.

Кога беше дете, тоа ја плашеше Мередит – целата таа осаменост во мајка ѝ – но како што растеше, на почетокот ја засрамуваше, а потоа ја иритираше. Жена на нејзина

возраст немаше што да бара да седи сама на студот. Мајка ѝ тврдеше дека тоа беше поради оштетениот вид, но Мередит не веруваше во тоа. Вистина беше дека очите на мајка ѝ не ги разликуваа боите – гледаше само бело и црно и нијанси на сиво – но тоа никогаш не ѝ беше доволна причина на Мередит, дури ни како девојче, да зјапа во ништо.

Ја отвори вратата и излезе на студот. Чизмите ѝ пропаднаа во снегот; овде-онде замрзнатите делови крцкаа под нејзините нозе и неколкупати за малку ќе се лизнеше. „Не треба да си овде, мамо“, рече, доаѓајќи до неа. „Ќе фатиш пневмонија“.

„Ќе треба повеќе од овој студ за да добијам пневмонија. Ова е едвај под нулата“.

Мередит преврте со очите. Ова беше еден од оние смешни коментари што мајка ѝ секогаш ги кажуваше. „Имам само еден час пауза за ручек, затоа подобро би било да влезеш сега“. Гласот ѝ звучеше остро во однос на нежноста со која паѓаше снегот, па се стресе, посакувајќи да го исконтролира тонот. Што беше тоа кај мајка ѝ што секогаш го вадеше најлошото од неа? „Знаеш дека тато ме покани на ручек, така?“

„Секако“, рече мајка ѝ, но Мередит ја слушна лагата во зборовите.

Мајка ѝ стана од клупата со едно флуидно движење, како некоја античка божица навикната да биде обожувана и почитувана. Лицето ѝ беше неверојатно мазно и нежно, кожата беспрекорна, речиси просирна. Имаше таква коскена структура што сите жени би ѝ позавиделе. Но, очите беа оние што ја дефинираа нејзината убавина. Длабоки и нагласени со густите трепки, имаа неверојатна сина боја попрскана со злато. Мередит беше сигурна дека никој што еднаш ги видел тие очи не успеал да ги заборава. Колку иронично беше тоа што очите со толку прекрасна боја не умеа да гледаат бои.

Мередит ја фати мајка си за лакт и ја одведе од клупата; и тогаш, кога одеа, таа забележа дека рацете на мајка ѝ беа голи и помодруваа.

„Господе Боже. Рацете ти помодреле. Треба да носиш ракавици на овој студ...“

„Ти не знаеш што е студ“.

„Сеедно, мамо“. Мередит ја водеше мајка ѝ по скалите и назад во топлината на куката. „Можеби треба да си наполниш топла када за да се стоплиш“.

„Не сакам да ми биде топло, фала. Денес е четиринаесетти декември“.

„Добро“, рече Мередит, гледајќи како нејзината рас-треперена мајка оди до шпоретот да ја промеша чорбата. Сивото, волнено ќебе падна на подот до неа.

Мередит ја постави масата и неколку скапоцени мигови имаше врева во собата, нешто налик врска меѓу нив две.

„Моите девојки“, рече татко ѝ, влегувајќи во кујната. Изгледаше бледо и крeвко, неговите некогаш широки раменици наведнати и слаби. Движејќи се кон нив, стави по една рака на нивните рамена, приближувајќи ги до него нив две. „Обожавам кога сме заедно за ручек“.

Мајка ѝ се насмевна. „И јас исто“, рече со нејзиниот испрекинат акцент.

„И јас“, рече Мередит.

„Добро. Добро“. Татко ѝ кимна и отиде кај масата.

Мама донесе послужавник со топли кришки пченкарен леб и сирење, попрскани со путер, стави по едно парче во секоја чинија, а потоа ги донесе и чиниите со чорба.

„Шетав низ овоштарникот утрово“, рече татко ѝ.

Мередит кимна и седна покрај него. „Претпоставувам го забележа задниот дел од Полето А?“

„Да. Тој рид ни прави проблеми“.

„Ед и Аманда ќе го средат проблемот. Немој да се грижиш за бербата“.

„Не се грижев. Размислував за нешто друго“.

Таа проба од чорбата; беше богата и вкусна. Домашни топченца од мелено јагнешко месо во вкусна супа

со шафран и фиде. Ако не внимаваше, можеше да ја изеде цела, па ќе требаше да трча уште два километри попладнето. „А, така?“

„Сакам да го посадам тоа поле со грозје“.

Мерedit полека ја спушти лажицата. „Грозје?“

„Златниот делишес повеќе не се нашите најдобри јаболка“. Пред да успее да го прекине, тој ја крена раката. „Знам. Знам. Го изградивме местово со Златен делишес, но работите се менуваат. Види, речиси е 2001, Мерedit: виното е во мода сега. Мислам дека можеме барем да направиме ледено вино и доцна берба“.

„Во ова време, тато? Азиските пазари се затвораат и не чини цело богатство да го транспортираме овошјето. Конкуренцијата се зголемува. А и нашиот профит лани беше понизок за дванаесет проценти и годинава не ветува подобар исход. Едвај излегуваме на крај“.

„Треба да го слушаш татко ти“, рече мајка ѝ.

„Оф, ти се молам, мамо. Ти не си ни влегла во складиштето откако го надградивме системот за ладење. И кога воопшто си разгледала некој од билансите на успех?“

„Доволно беше“, рече татко ѝ, воздивнувајќи. „Не сакав да започнам кавга“.

Мерedit стана. „Морам да се вратам на работа“.

Мерedit ја однесе чинијата во мијалникот и ја изми. Потоа ја стави останатата чорба во посебен сад, ја стави во преполниот фрижидер и го изми тенџерето. Удри во мијалникот и тенџерето испушти метален звук што ја исполни тивката соба. „Многу беше вкусно, мамо. Фала“. Набрзина се поздрави и излезе од кујната. На влезот, го облече палтото. Излезе на тремот, вдишувајќи го остриот, студен воздух, кога татко ѝ се појави зад неа.

„Знаеш каква е во декември и јануари. Зимите се тешки за неа“.

„Знам“.

Ја зеде во преградка и цврсто ја држеше. „Вие двете треба повеќе да се потрудите“.

Не можеше да не ја здоболи тоа. Цел живот го слушаше истото; само еднаш посакуваше да го слушне да рече дека мајка ѝ треба повеќе да се потруди. „Ќе се потрудам“, рече, завршувајќи ја нивната мала бајка како и секогаш. И планираше да се обиде. Секогаш се обидуваше, но знаеше дека таа и мајка ѝ никогаш нема да бидат блиски. Едноставно имаше премногу минато меѓу нив. „Те сакам, тато“, рече, бакнувајќи го во образ.

„И јас те сакам, Меричке“. Се насмевна. „И размисли за грозјето. Можеби сепак би можел да станам винар пред да умрам“.

Таа мразеше вакви шеги. „Многу смешно“. Се сврте, отиде во автомобилот и го запали моторот. Возејќи рикверц, се сврте наназад. Преку замрзнатиот прозорец ги виде нејзините родители низ прозорецот од дневната соба. Татко ѝ ја зеде мајка ѝ во прегратки и ја бакна. Почнаа полека да танцуваат, иако веројатно немаа пуштено музика. На татко ѝ и онака не му требаше музика; секогаш велеше дека носи љубовни песни во срцето.

Мередит си замина од интимната сцена, но сеќавањето од она што го виде остана со неа. За време на целиот работен ден, додека анализираше разни аспекти од работата, барајќи начини да го зголеми профитот, и додека беше на безброј состаноци, се затекнуваше себеси како размислува колку заљубени изгледаа нејзините родители.

Вистината беше дека таа никогаш не успеа да разбере како една жена можеше толку страшно да го љуби својот сопруг додека во исто време ги мразеше своите деца. Не, тоа не беше точно. Мајка ѝ не ги мразеше Мередит и Нина. Едноставно не ѝ беше гајле за нив.

„Мередит?“

Наеднаш го крена погледот. За краток миг, беше толку изгубена во своите мисли што имаше заборавено каде беше. На нејзиното биро. Го читаше извештајот во врска со инсектите. „Ох, Дејзи. Извини. Изгледа не сум те слушнала како тропаш“.

„Си одам дома“.

„Зарем е толку доцна?“ Мередит погледна во часовникот. Беше 18.37. „Срање. Мислам, да му се плукнам. Доцнам“.

Дејзи се насмеа. „Ти секогаш остануваш до доцна“.

Мередит почна да ги средува хартиите во уредни купчиња. „Вози безбедно, госпоѓице Дејзи“ – тоа беше стара шега, но и двете се насмевнаа – „и не заборавај дека Џош од Комисијата за јаболка ќе дојде во девет на состанок. Ќе ни требаат крофни и кафе“.

„Нема проблем. Добра ноќ“.

Мередит го среди бирото и излезе.

Снегот сега паѓаше силно, замаглувајќи го погледот. Бришачите беа пуштени на најбрзо, а сепак беше тешко да се гледа. Секој пар фарови за момент ја заслепуваа. Иако го знаеше патот напамет, забави и се префрли во десната лента. Тоа ја потсети на единствениот пат кога се обиде да ја учи Меди да вози на снег. Сеќавањето направи да се насмевне. *Само снег е, мамо. Не е голомразица. Не мора да возам олку бавно. Пешки би стигнала побрзо.*

Таква беше Меди. Секогаш во брзање.

Кога стигна дома, Мередит побрза во кујната. Фрли брз поглед на часовникот. Повторно имаше задоцнето.

Ја остави чантата на шанкот. „Џеф?“

„Тука сум“.

Го следеше неговиот глас во дневната соба. Беше кај барот со алкохолни пијалаци и си подготвуваше пијалак. „Извини што доцнам. Снегот...“

„Аха“, рече. И двајцата знаеја зошто задоцни. „Сакаш пијалак?“

„Може. Бело вино“. Го погледна, не знаејќи дури ни што чувствуваше. Беше згоден како и секогаш, со темната руса коса што дури сега почнуваше малку да му побелува на слепоочниците, цврстата, аглеста вилица и челично-сивите очи што секогаш се насмевнуваа. Не вежбаше, а јадеше како невиден, но сепак имаше едно од оние витки, цврсти тела што како да не старееја. Беше облечен како и обично – во избледени фармерки и стара маичка со Прл Џем.

И ја подаде чашата вино. „Како ти помина денот?“

„Татко ми сака да засадиме грозје. А мајка ми пак беше во зимската градина. Ќе фати пневмонија“.

„Мајка ти е постудена од санта мраз“.

За миг, таа ги почувствува сите оние години што ги поврзуваа, сите врски што времето ги имаше создадено. Тој имаше создадено мислење за нејзината мајка пред две децении и ништо се немаше случено за да му го промени. „Аха“. Се навали на сидот. Наеднаш целиот луд, забрзан, напорен ден – всушност, недела, месец – ја навјаса и ги затвори очите.

„Напишав едно поглавје денес. Кратко е. Само околу седум страници, ама мислам дека е добро. Ти направив копија. Мередит? Мер?“

Ги отвори очите и го фати како ја гледа. Мала брчка му се имаше вгнездено меѓу очите, па се запраша дали имаше кажано нешто важно. Се обиде да се сети, но не ѝ успеа. „Извини. Долг ден“.

„Во последно време, често се такви“.

Не можеше да каже дали имаше нота на обвинување во неговиот глас или беше само искрен. „Знаеш како е во зима“.

„И на пролет. И во лето“.

Ете ѝ го нејзиниот одговор: обвинување. Минатата година ќе го прашаше што не беше во ред со нив. Ќе му кажеше колку изгубено се чувствуваше во безличните моменти од нејзиниот секојдневен живот и колку многу ѝ недостигаа ќерките. Но, во последно време, таквата интимност ѝ изгледаше невозможна. Не беше ни сигурна како стигнаа дотука, ниту кога, но растојанието како да се ширеше меѓу нив како истурено мастило, валкајќи сè. „Да, претпоставувам“.

„Одам во канцеларија“, рече одеднаш, посегнувајќи по палтото што го имаше оставено на наслонот од фотелјата.

„Сега?“

„Па зошто да не?“

Се прашуваше дали тоа беше вистинско прашање. Дали сакаше таа да го спречи, да му даде причина да остане или сакаше да замине? Не беше сигурна и искрено, не ѝ беше гајле. Би било убаво да си наполни топла када и да испие една чаша вино без да се обидува да смисли што да зборува за време на вечерата. Уште подобро да не мора воопшто да готви. „Онака прашав“.

„Да“, рече, бакнувајќи ја во образот. „Така и си мислев“.